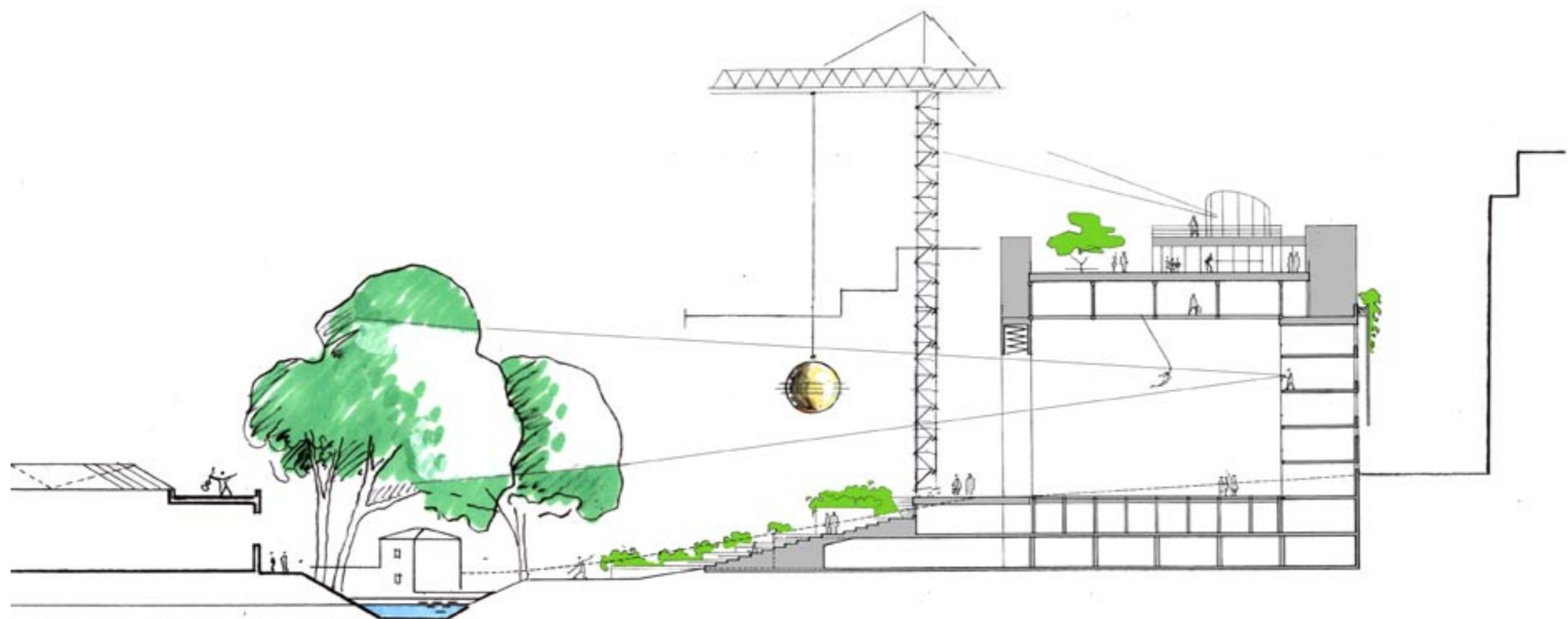

Dette skisseprosjektet for nysirkushall i Hausmanikvartalet er utarbeidet av som "Del II" av et utredningsarbeid utført av Prosjektutviklingsgruppen for nysirkushall i Hausmanikvartalet – PUG

Oslo, 1. oktober 2006

Erik Haarstad

terrengsnitt 1:400

Situasjonsplan

Bakgrunn

Skisseprosjekt datert 25.05 2005 for sirkushall på den ubebygde tomte ved Vestre Elvebakke ble utarbeidet i forbindelse med Hausmaniacharetten i april 2005.

Det foreliggende skisseprosjektet er bearbeidet i tråd med forslag til ny reguleringsplan for Hausmania-kvartalet og den kompetanseutvikling som har funnet sted gjennom PUGs arbeid.

Program

I tidligere skisseprosjekt for sirkushall på Hausmania har man sett for seg en flerbrukshall for forskjellig slags scenekunst, konserter m.m. I prosessen vi har vært igjennom har vi kommet til erkjennelse av at det vil være avgjørende for den fremtidige utviklingen av sirkusmiljøet at de spesielle rombehov knyttet til trening og utøvelse er tilfredsstillt. Vi snakker her om spesielle krav til konstruksjon og romutforming som må ligge samlet og i nærhet til hallen.

Med en gjennomgående vektlegging på generalitet og fleksibilitet i de valgte løsningene, bør ikke dette komme i konflikt med bruk av hallen til andre formål. Generalitet og fleksibilitet blir også viktig i sammenheng med ønsket om at hallen skal kunne ta imot ulike grupper /ensembler og fungere som et internasjonalt treningssenter/akademi for utvikling av sirkus som kunstart.

Sirkusforestillinger i internasjonalt format er en plasskrevende affære. Dersom utviklingen av nysirkus i Norge går samme vei som i andre land vi kan sammenligne oss med, vil det bli behov for en langt større tomt for en permanent hall for sirkusforestillinger. Antakelig vil en slik tomt måtte ligge mer perifert i forhold til sentrum. I dette perspektivet vil bruken av en sirkushall på Hausmania endres i retning sirkusakademi / treningstudio.

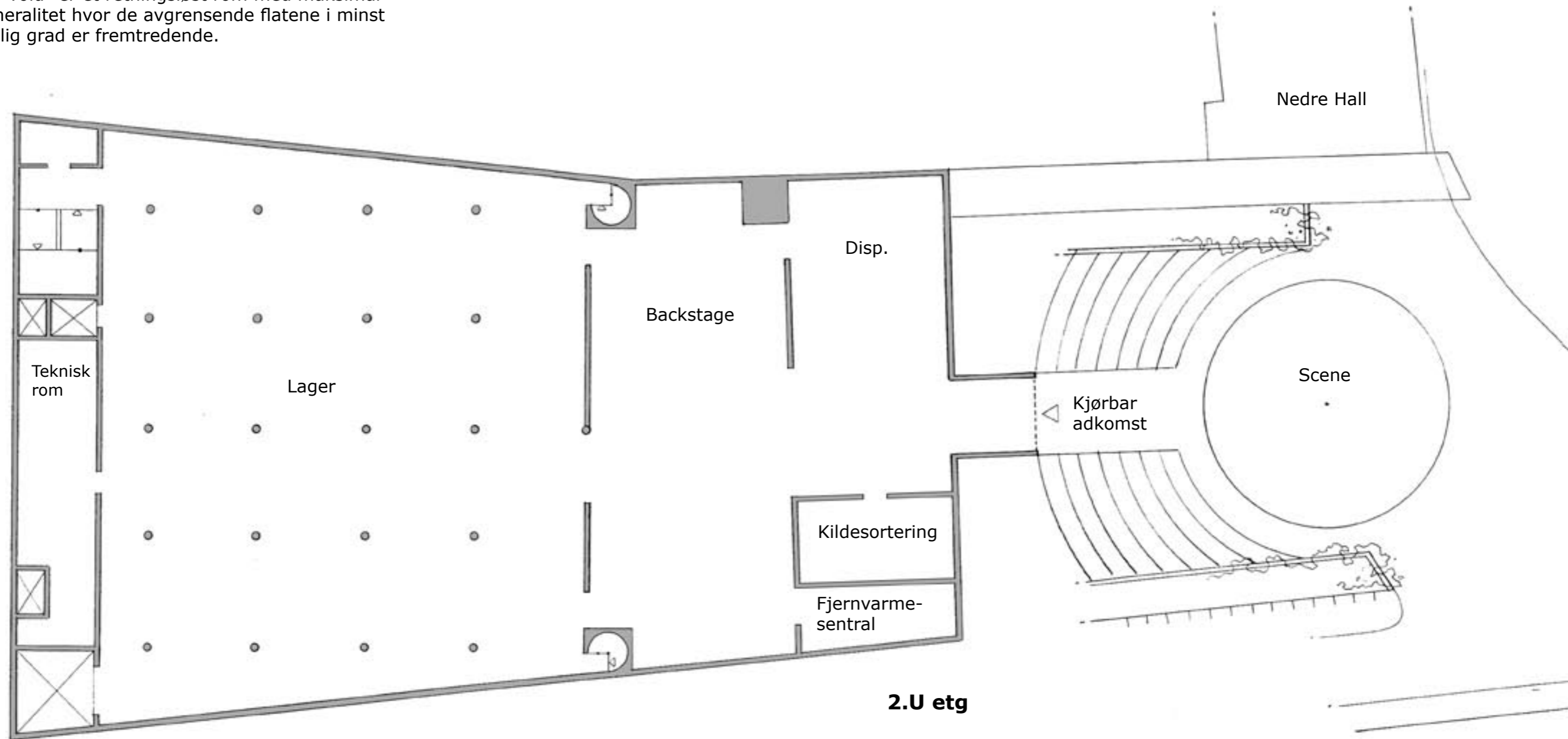
Vi har derfor valgt å ikke foreta kompromisser på bekostning av de teknisk-funksjonelle forutsetningene for utøvelse av sirkusdisiplinene i forhold til ønsket om økning av publikumsarealene.

The Void

Det engelske begrepet "void" er dekkende for karakteren til en nysirkushall, et tomrom,- et intet. En "void" er et retningsløst rom med maksimal generalitet hvor de avgrensende flatene i minst mulig grad er fremtredende.

Den er en konstruktiv teknisk struktur, dimensjonert for å oppta store laster påført både gulv vegger og tak. Voiden er omsluttet av betjende riggsoner hvorfra artistenes sikringstiltak blir ivaretatt. I riggsonene finner vi også teknisk utstyr for lyd, lys etc, nødvendig for å skape de ønskede romlige illusjoner i scenografisk sammenheng.

I voiden kan utøvere og publikum inngå i utallige ulike konstellasjoner, avhengig av oppsetningenes intensjon og karakter. Konseptet gir store muligheter for eksperimentering. Publikum kan eksempelvis oppholde seg på gulvet og artistene i luftrommet over, eller artistene på gulvet og publikum på galleriene som utgjør veggens riggsoner.

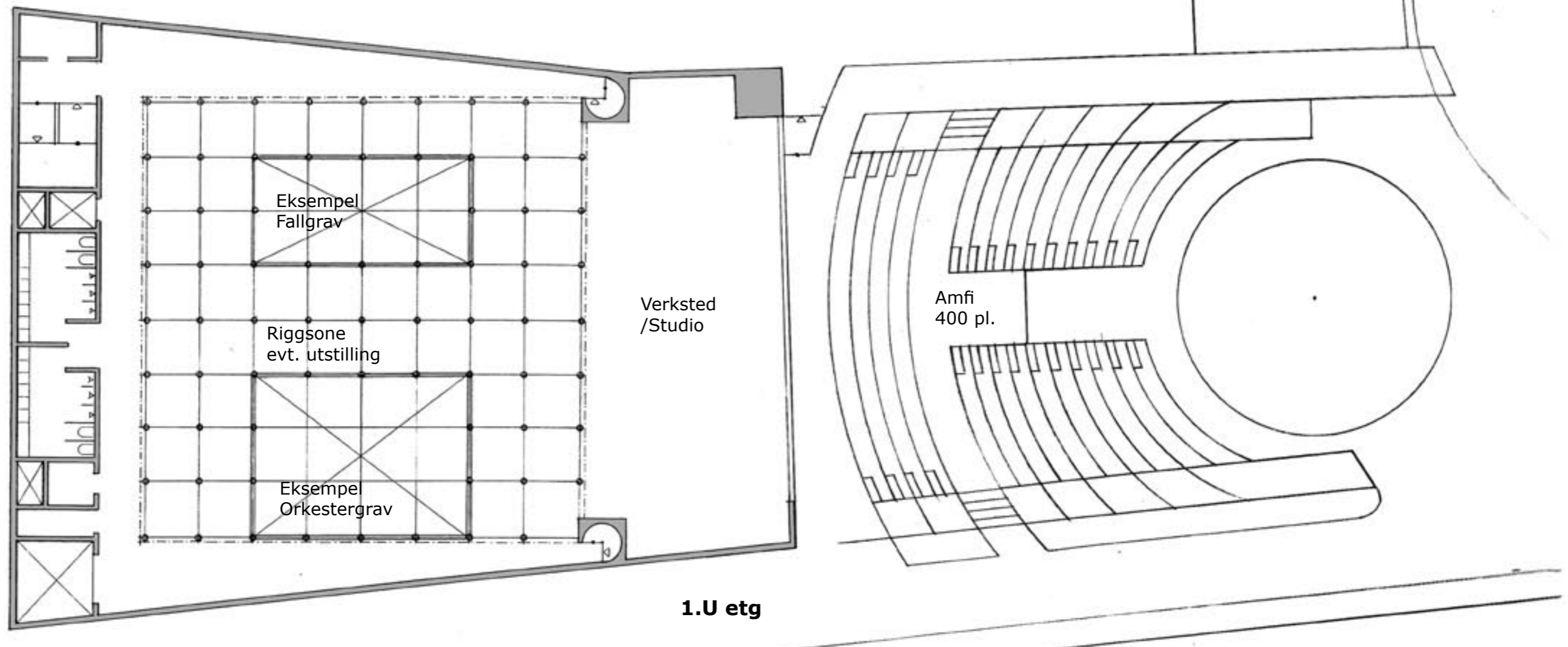

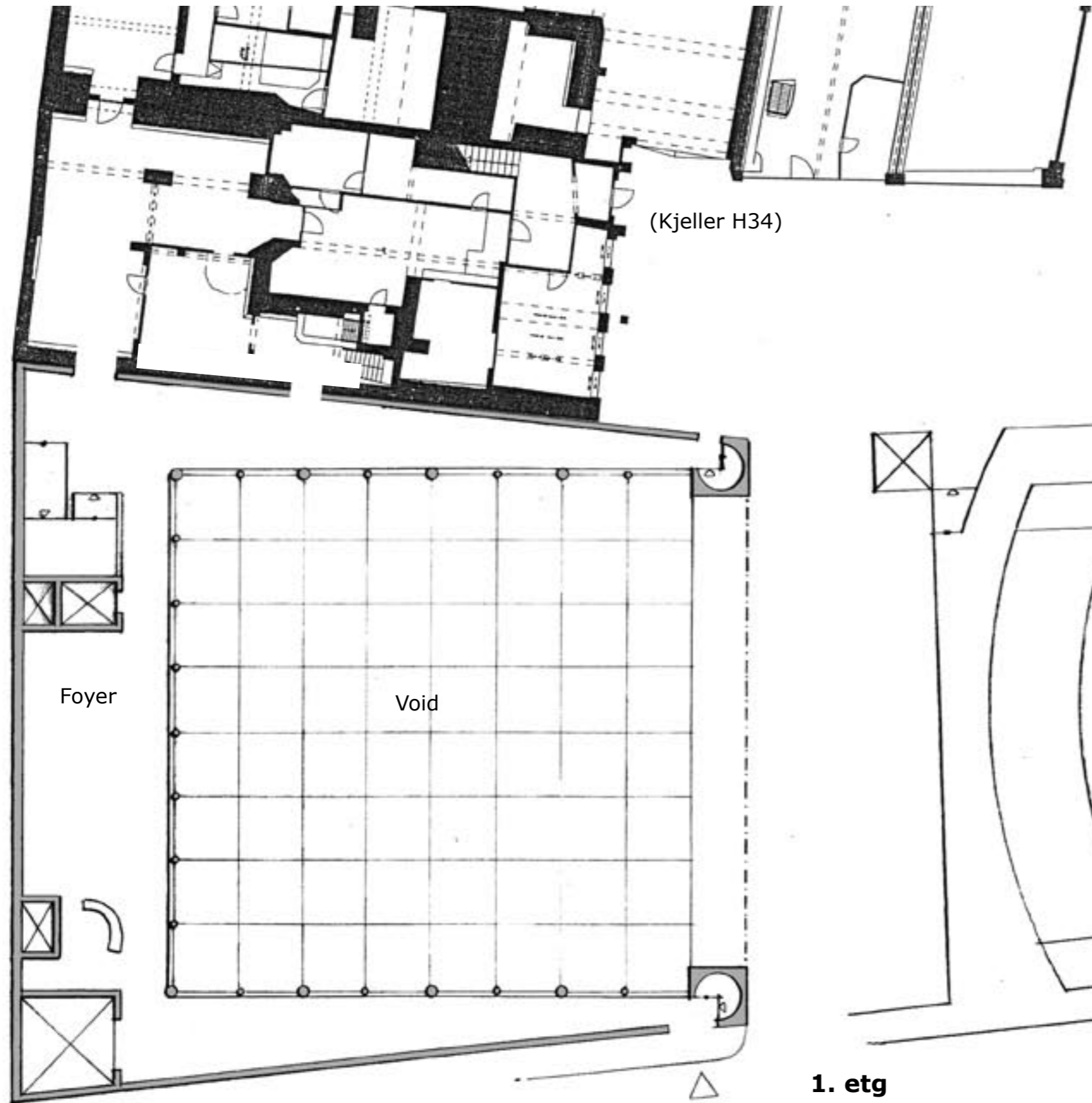
Landskapsrommet

Med Sirkushallen ønsker man å etablere en barriere mellom den trafikkerte Hausmannsgate og den nye friarealet som er planlagt ned mot Akerselva.

Vi har registrert stor entusiasme rundt de mulighetene som ligger i samspillet mellom hallen og landskapsrommet, med Akerselva som en betydelig attraksjon. Muligheten for å åpne Sirkushallen mot dette landskapsrommet synes fascinerende, med de muligheter dette gir for

eksperimentell scenekunst. Det er foreslått å bruke elva som scene, - eller hallen som scene og landskapet, inklusive området på den andre siden av elva, som publikumsareal. Taket på Fabrikken (bygningen på den andre siden av elva) kan tenkes brukt som scene for amfiet m.m. Den kanskje mest spektakulære ideen ligger i å inkorporere en byggekran i anlegget slik at også luftrommet på tvers av elveløpet kan inngå i scenografiske konsept utendørs. Muligheten for en permanent oppsatt byggekran er derfor foreslått tatt inn i reguleringsbestemmelsene.

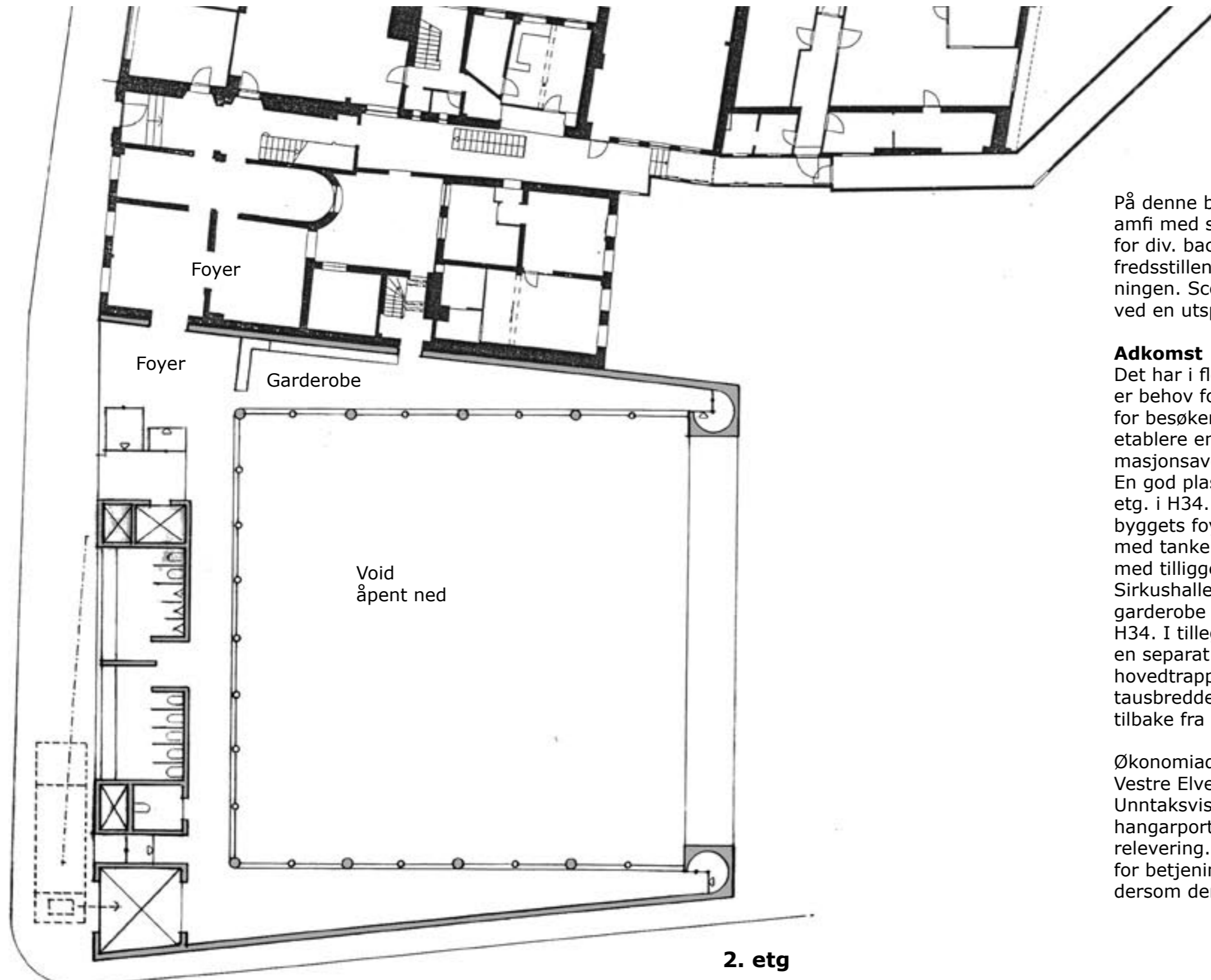

Amfi

I forslaget til reguleringsplan er skråningen ned mot akerselva regulert til "Friområde, park". Området inngår i den overordnede planen for Akerselva miljøpark.

I møte med Friluftsetaten den 29.05.2006 fremgår det av møtereferatet at innkjøring til p-kjeller i sirkusbygget ikke anses som forenlig med formål "friområde" i reguleringsplanen. Imidlertid fremholdes det at oppføring av scene skal tas med i bestemmelsene og at friområdets innhold, og evt. skisse til utforming, bør være en del av reguleringsaken.

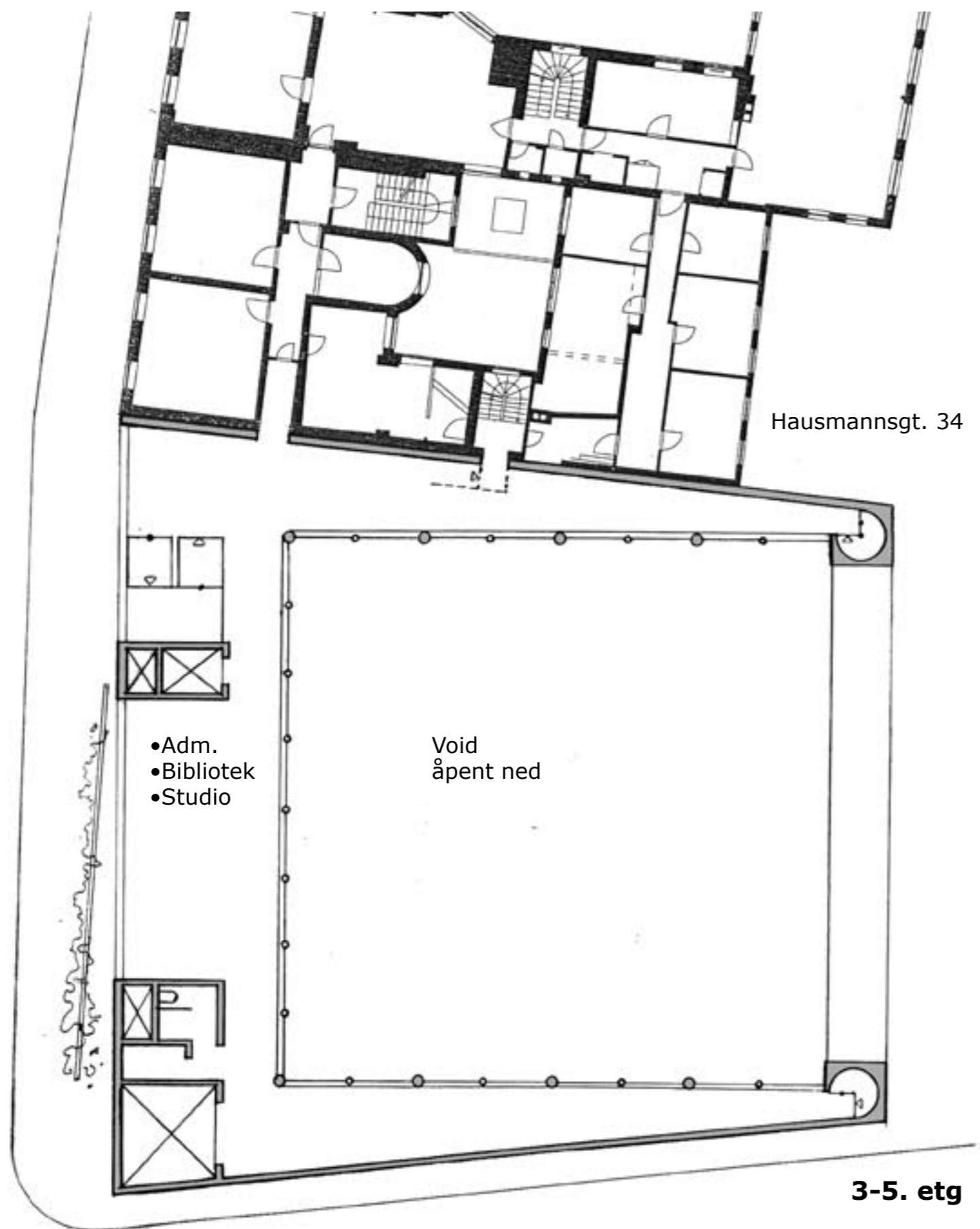

På denne bakgrunn har vi innarbeidet et utendørs amfi med scene i prosjektet. En scene må ha rom for div. backstage-funksjoner for å fungere tilfredsstillende. Disse legges i 2.u.etg. i sirkusbygningen. Sceneinngang etableres på klassisk manér ved en utspaiing i amfiet.

Adkomst

Det har i flere sammenhenger vært påpekt at det er behov for å senke Hausmanias "høye terskel" for besøkende utenifra. Det har vært diskutert å etablere en form for foayér med resepsjon /informasjonsavdeling for å oppnå dette. En god plassering av en slik foayér kunne være 1. etg. i H34. En sambruk av et slikt areal for sirkusbyggets foayér ville kunne fungere utmerket, særlig med tanke på det vrimleareal som kunne etableres med tilliggende hovedkorridor og galleri. Sirkushallens hovedinngangsplan med toaletter og garderobe legges derfor på samme nivå som 1.etg. H34. I tillegg til denne adkomsten får sirkushallen en separat adkomst direkte fra gateplan til repos i hovedtrapp hvor det også er inngang til heis. Fortausbredden utvides her ved at fasadeliv trekkes tilbake fra byggelinjen.

Økonomiadkomst legges til Vestre Elvebakke. Vestre Elvebakke er imidlertid svært bratt og trang. Unntaksvis kan det derfor bli aktuelt å benytte hangarporten eller sceneinngangen i amfiet for varelevering. Sceneinngangen må dessuten benyttes for betjening av rom for teknikk og kildesortering dersom den foreslåtte løsning blir aktuell.

Større lastebiler kan dessuten etter spesiell tillatelse unntaksvis parkere på fortauet rett foran vareheis i Hausmannsgate.

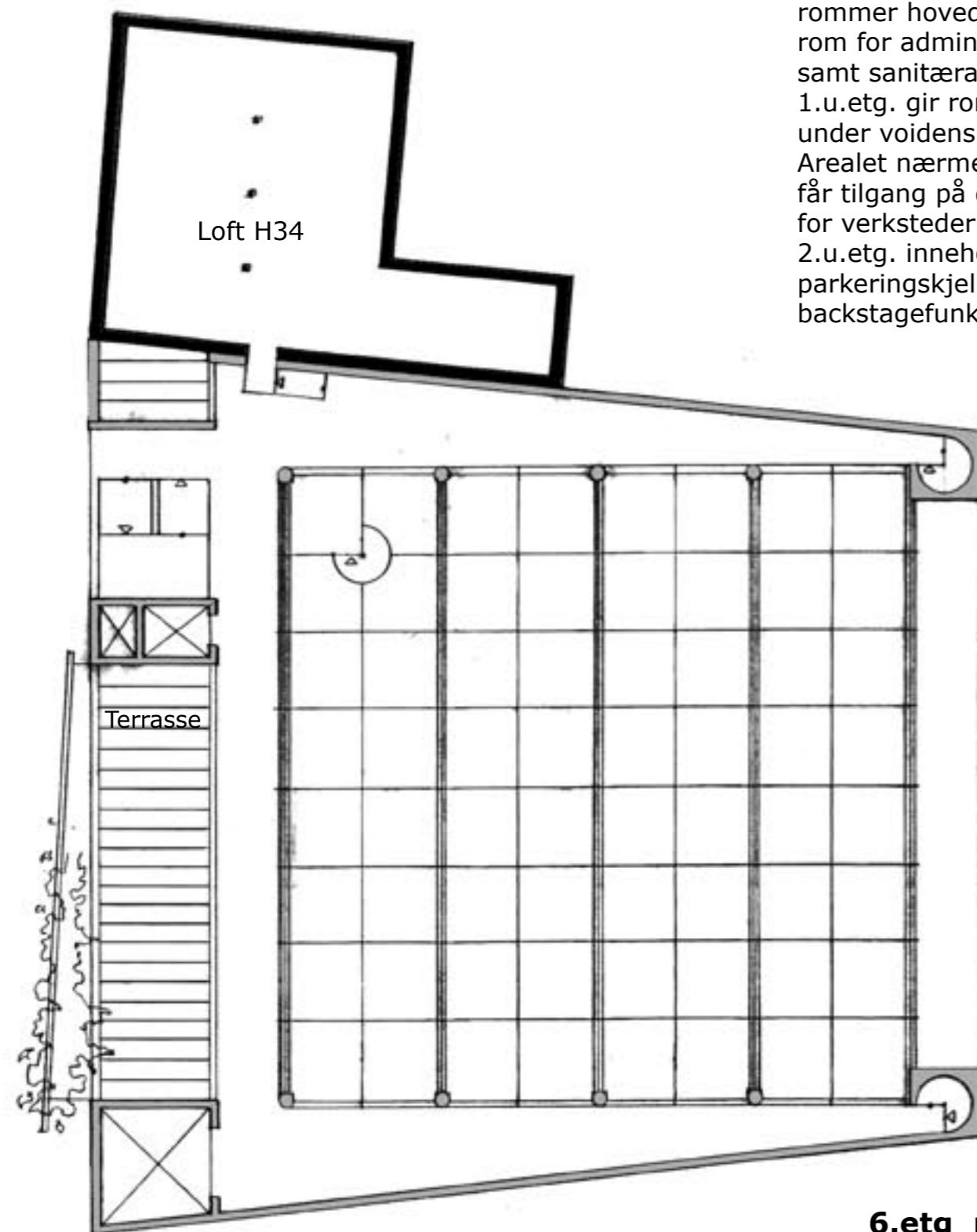
Hallens gulv legges på cote +10, som er samme nivå som gårdsplassen på Hausmania. Derved oppnås også kjøreadkomst via Vestre Elvebakke og direkte inn i hallen.

Ovennevnte trafikk over friarealet anser vi å være forsvarlig siden den vil være meget begrenset i tid.

Gesimshøyder

En netto romhøyde i voiden på 15m ønskes for å gi gode utfoldelsesmuligheter for luftakrobatikk. Med hallens gulv på cote +10 og 3m høy teknisk riggetasje integrert i hallens bærende takkonstruksjon, oppnås en hovedgesims ut mot Hausmannsgate som ligger omtrent på samme nivå som Elvebakken VGS, og en tilbaketrukket toppetasje. Heis- og trappehus forutsettes å kunne ligge helt ut i fasadeliv mot Hausmannsgate og ha samme høyde som påbygg på taket av den tilbaketrukne toppetasjen. Påbygg for bevertningssted, heis og trappehus forutsettes samlet å ligge innenfor 20% av det totale takareal.

Med utgangspunkt i den omkringliggende bebyggelse synes det uproblematisk å fastlegge tilstrekkelige høyder i reguleringsplanen for å tilrettelegge for en slik utforming.

Bygningens organisering

Inntil voiden legges en serviceavdeling som rommer hovedtrapp og heiser. Her legges også rom for administrasjon, evt. mindre studioer samt sanitæranlegg.

1.u.etg. gir rom for fallgraver etc. under voidens gulv.

Arealet nærmest utendørsamfiet får tilgang på dagslys, og disponeres for verksteder og studioer.

2.u.etg. inneholder tekniske rom, lager, parkeringskjeller og areal for utescenens backstagefunksjoner.

Som følge av tomtens form, smalner ytterveggene i voidens riggsoner av når en beveger seg utover fra serviceavdelingen. Dette er funksjonelt sett en heldig situasjon, og i tillegg gis det derved tilstrekkelig plass til enkle trapper for å takle nivåforskjellene ved gjennomslag inn til nabobygningen H34. Arealene i H34 vil således kunne få meget god tilgjengelighet fra sirkushallen og bidra med et betydelig arealtilskudd. Arealene kan benyttes til kontorer, studioer, verksteder for kostymer og utstyr, bibliotek, semnarrom m.m. I en slik situasjon åpner det seg muligheter for å etablere et sirkusakademi.

Takareal

Sirkushallen vil ha en takflate som kan bidra med et betydelig tilskudd til Hausmanias uteareal.

Med 3m høye fagverkskonstruksjoner vil det være uproblematisk å dimensjonere disse for lastene av et påbygg. Dette gir mulighet for å etablere et bevertningssted på hallens tak. En slik "takbar" vil kunne bli et populært sted og en attraksjon som vil kunne styrke både Hausmania og sirkushallen sosialt sett. I sommerhalvåret vil takbaren også bidra til å aktivisere takarealet med uteservering m.m.

Denne situasjonen vil også ha et potensial for mindre konserter, poesiopplesning og andre typer opptredener i mindre format.

På taket av påbygget plasseres en mindre konstruksjon med utstyr for spektakulære lyd- og lysshow som ved passende anledninger får utfolde seg over byrommet. Vi håper at også en slik konstruksjon vil være hjemlet i den nye reguleringsplanen.

6.etg riggetasje

Økologi og bærekraft

Reguleringsformålet "spesialområde byøkologisk kulturkvartal" medfører at det for sirkushallen skal velges løsninger som i størst mulig grad tilgode- ser miljø og økologi og som er forenlig med en bærekraftig utvikling.

På noen områder, som for eksempel varmeisoler- ing, vil gjeldende byggeforskrifters krav sikre løsninger som er gode nok i denne sammenheng.

På andre områder vil det kunne forventes et langt høyere ambisjonsnivå for å svare til de under- liggende intensjoner. Her tenker vi først og fremst på avfalls- og avløpshåndtering, samt energitilfø- sel. Her er mulighetene mange, men løsningene ofte komplekse og utprøvde. For et byøkologisk kulturkvartal vil dette problemområdet kunne by på store utfordringer i sammenheng med utvikling av løsninger for alternativ økologisk teknologi. I dette skisseprosjektet vil det kun være mulig å foreslå muligheter.

Konkrete løsninger må baseres på grundigere og mer inngående prosjektering og må vente til et senere stadium.

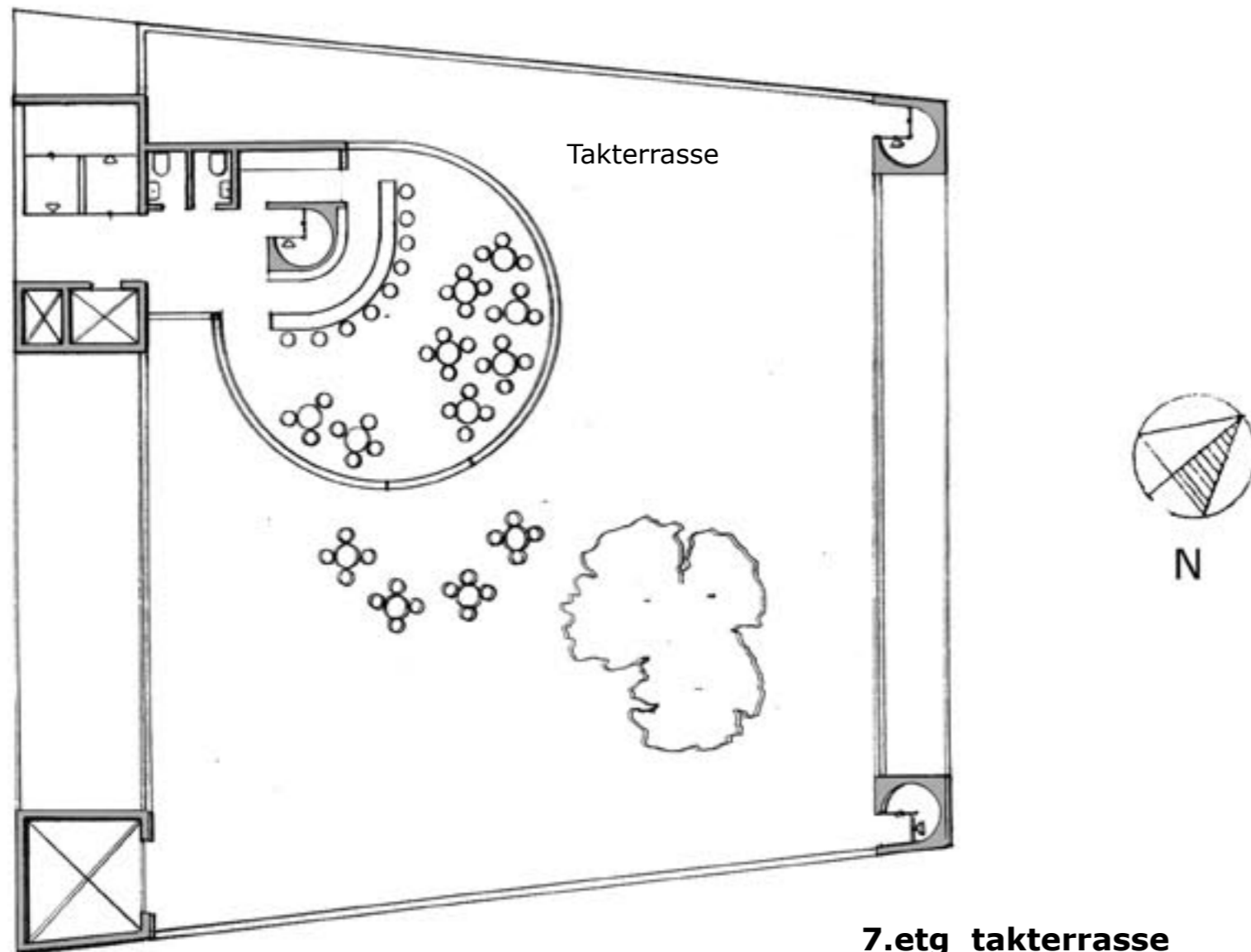
Valg av konstruksjoner og materialer er et viktig område både i forhold til det overordnede miljø og inneklima. En sirkushall er, statisk sett, en relativt krevende konstruksjon hvor valg av høyteknolo- giske løsninger vil være hensiktsmessig. Der det måtte oppstå motsetningsforhold mellom teknisk/ rasjonelle løsninger og miljøaspektet, vil det derfor være påkrevet med en nøktern avveining opp mot økonomi, fremdrift i byggeprosessen og kvalitetssi- kring av tekniske løsninger i forhold til lover og forskrifter.

I tillegg til ovennevnte momenter vil vi fremholde at enkle og minimalistiske løsninger i seg selv gir en økologisk gevinst ved at material- og energi- forbruk begrenses.

Energi

Nybygget til Elvebakken videregående skole er tilsluttet Vikens fjernvarmenett via ledning som ligger i Vestre Elvebakke. Det ligger derfor godt til rette for tilknytning til fjernvarmenettet også for Hausmaniakvartalet. En naturlig plassering av varmevekslersentralen blir i sirkushallens 2. underetasje. En teknisk varmesentral her kan dimensjoneres for å sikre tilgang på fornybar en- ergi til oppvarming for Hele Hausmaniakvartalet. Underjordisk rom for slike formål bør innenfor reguleringsplanens bestemmelser kunne ligg inne på området som er regulert til friareal.

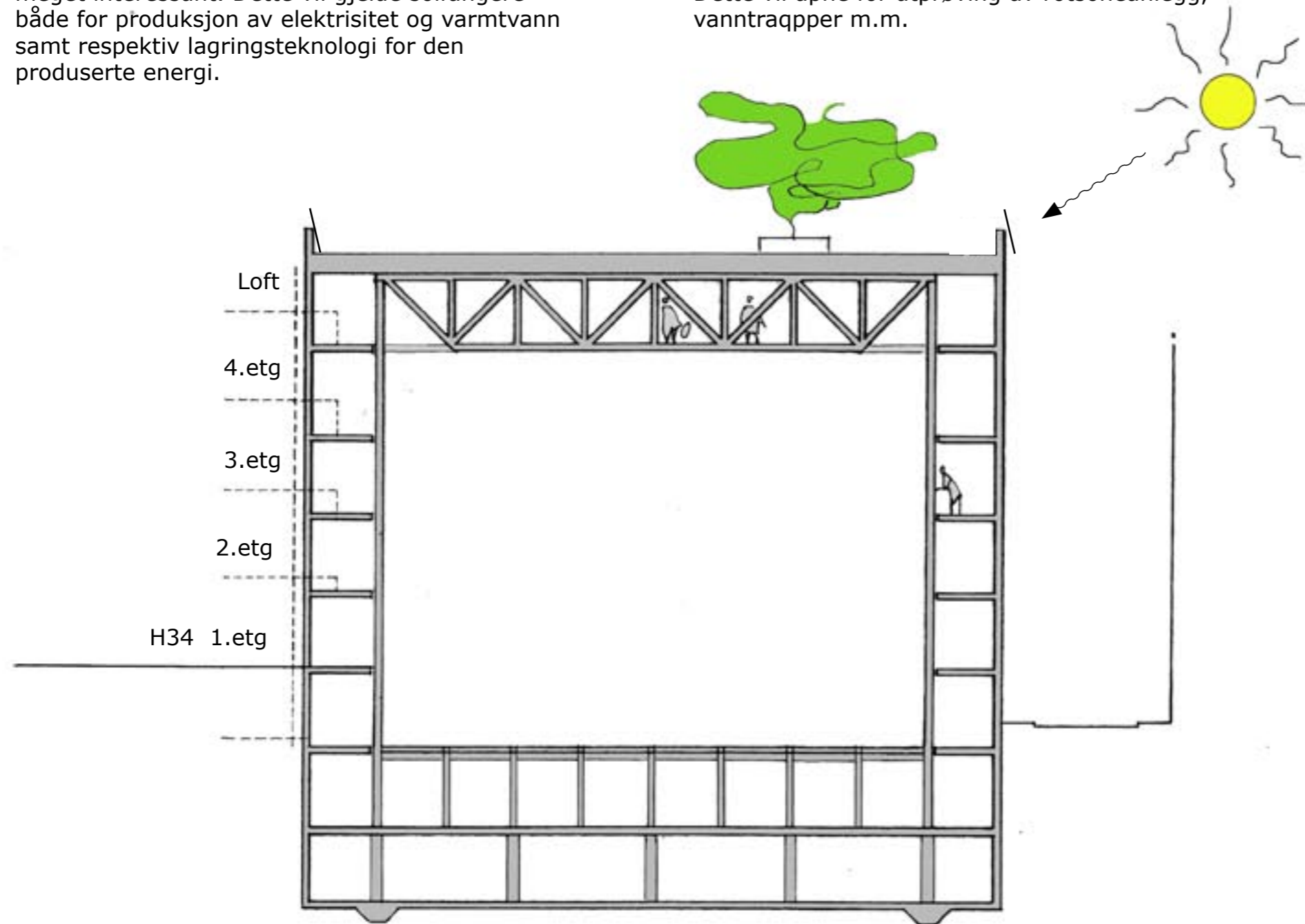
I tillegg til dette vil det være mulig å montere solfangere på taket. Montert på sydvendte gesimser, vil solfangerene ha liten eller ingen horisontalavskjerming. Dessuten vil de ikke komme i konflikt med øvrig bruk av takarealet. Med tilgang på infrastruktur for både elkraft og fjernvarme, vil det i dagens situasjon og utfra en økonomisk betraktning neppe være tunge

argumenter for investeringer i et solfangeranlegg i denne situasjonen. Men ingen vet hva fremtiden bringer, og det viktigste er at det ved utformingen av bygningen i alle fall legges til rette for montering av solfangere. Dessuten er det andre aspekter som kanskje er viktigere enn rentabilitetsbetraktninger. - Signaleffekten for et byøkologisk prosjekt og muligheten for å utvikle alternativ teknologi, er i en slik sammenheng meget interessant. Dette vil gjelde solfangere både for produksjon av elektrisitet og varmtvann samt respektiv lagringsteknologi for den produserte energi.

Avfalls- og avløpshåndtering

Avfallshåndteringen i Hausmaniakvartalet forventes å bli utviklet innenfor en overordnet plan. Kildesortering og gjenbruk står sentralt, og rom for disse formål kan etableres i sirkushallens 2.underetasje, hvor det foreslås kjørbart adkomst via inngang for utescene. Ved prosjektering av avløpsanlegg for gråvann fra sirkushallen bør det gjøres mulig å velge lokal håndtering av dette. Dette vil åpne for utprøving av rotsoneanlegg, vanntraapper m.m.

Tverrsnitt

Beplantning

For å kunne tåle belastningen av et stort antall publikum i friarealets bratte skråning, må amfiet utformes med fast belegning der folk skal ferdes. Dessuten må tribunen ha fri sikt mot scenen. Med dette som utgangspunkt begrenses mulighetene for beplantning i friarealet. For å avbøte dette foreslår vi at det etableres brede plantekar på hver side av amfiet som derved får en grønn innramming. Hvorvidt det er mulig å rense gråvann i rotsoneanlegg i de avtrappede plantekarene kan være et interessant prøveprosjekt. På den store takflaten vil det være mulig å dyrke både pryd- og nytteplanter i plantekar og på vekstjordlag. På avgrensede flater med stor slitasje må det være fast belegning, fortrinnsvis av betongheller eller lignende som gir fleksible løsninger. Komposteringsanlegg for håndtering av planterester samt organisk avfall fra takbaren kan også tenkes.

Formodentlig vil det på Hausmania utvikles en fast gruppe av personer med interesse og kompetanse innenfor botanikk og økologi. Gruppen må ta ansvaret for en helhetlig plan for anlegg og drift av hageanlegg på taket. En slik hageplan vil måtte utvikles over tid og på bakgrunn av de erfaringene som høstes og den kompetansebygging som finner sted.

Konstruksjoner og materialbruk

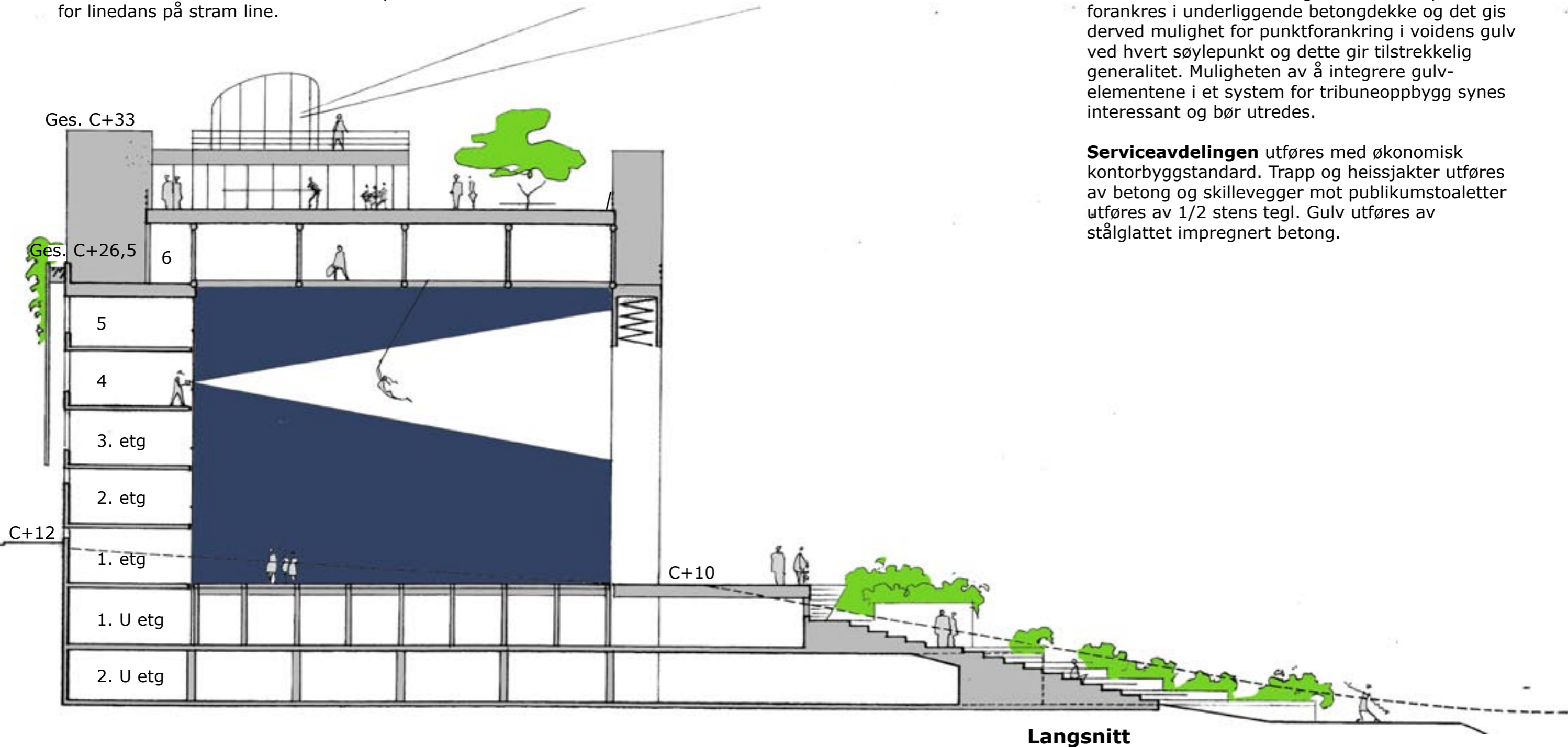
Underetasjene foreslås utført med yttervegger, søyler og dekker av betong. Kjelleryttervegger isoleres utvendig med trykkfast mineralull. Innvendige skillevegger utføres av 1/2 stens tegl. I følge Helse- og velferdsetaten er det ikke forurenset grunn på tomta.

Voiden utføres som en stålkonstruksjon. 3m høye fagverksdragere c/c 5.2m bæres av pilarer utført av H-profiler som monteres på innsiden av riggsonene. Gulv i riggsonene fungerer som avstivende ribber for de bærende pilarene. Pilarene og undersiden av fagverksdragerne påmonteres sekundærkonstruksjoner for sirkusrigg. Konstruksjonen forutsettes dimensjonert for punktlaster på 4 tonn for å tilfredsstille kravene til høyeste nivå for linedans på stram line.

Gulvet i riggetasjen over hallen utføres av rammer med stålnett med maskevidde ca 70x70mm. Dette gir riggerne en akseptabel overflate å gå på samtidig som utstyr kan tres igjennom der det trengs. Taket utføres som en samvirkekonstruksjon av profilerte stålplater isolert med mineralull og påstøp av temocell. Alternativt kan det vurderes å erstatte bærende stålplater med elementer av massivtre.

Voidens gulv tenkes utført som et fleksibelt system av prefabrickerte elementer av tre med søyler som står på underliggende etasjes betongdekke. Systemets modulnett c/c 2,6m gir elementlengder som kan håndteres manuelt. Etter behov kan det lages utsparinger i gulvet for å etablere fallgraver, orkestergraver m.m. Fallgraver fylt med ca. 30cm store kuber av skumplast gir luftakrobatene tilstrekkelig sikkerhet. Søylene forankres i underliggende betongdekke og det gis derved mulighet for punktforankring i voidens gulv ved hvert søylepunkt og dette gir tilstrekkelig generalitet. Muligheten av å integrere gulv-elementene i et system for tribuneoppbygg synes interessant og bør utredes.

Serviceavdelingen utføres med økonomisk kontorbyggstandard. Trapp og heissjakter utføres av betong og skillevegger mot publikumstoletter utføres av 1/2 stens tegl. Gulv utføres av stålglattet impregnert betong.

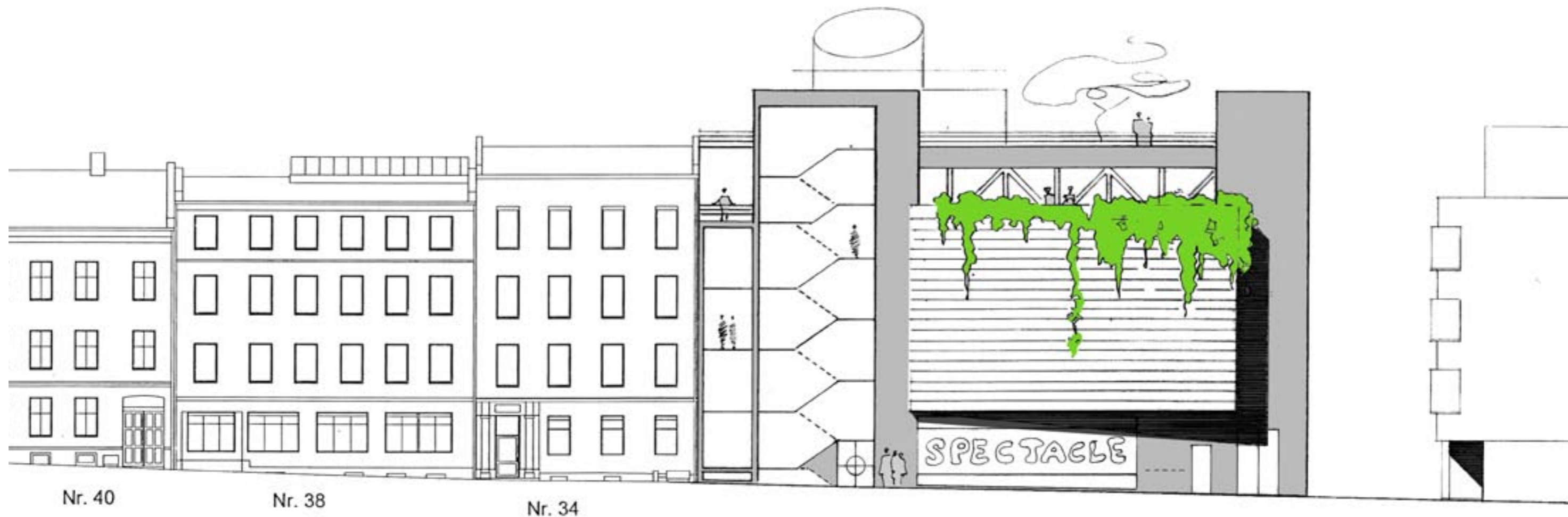
Langsnitt

Fasaden som vender mot Hausmannsgate blir anleggets ansikt utad. Vi oppfatter det som svært viktig at denne fasaden får et adekvat arkitektonisk uttrykk som signaliserer både den bakenforliggende bygningens innhold og Hausmanias alternative og grønne profil. Heissjakter av betong eksponeres i fasaden. Trapperom utføres i glass og yttervegg i administrasjonsavdeling utføres av bindingsverk med rimelige standardiserte vinduer samt enkel og rimelig kledning. Ved administrasjonsavdelingen og i liv med byggelinjen monteres en skjerm av treribber c/c 0,5m for klatreplanter.

Denne blir liggende utenpå den tilbaketrukne ytterveggen. Fasader forøvrig utføres med enkel og rimelig kledning. Bruk av trepanel bør utredes i forhold til brannkrav og økologisk perspektiv dersom brannimpregnering blir påkrevet. I fasaden mot akerselva monteres en hangarport. I treningssammenheng er dagslys og utsyn en viktig kvalitetsfaktor og porten bør utføres med glass. Fasaden er vendt mot nord-øst og ønsket om et størst mulig glassareal må veies opp mot varmetaps- konsekvensene. Her trengs en nærmere avklaring av krav til innetemperatur i treningssammenheng.

Interiør generelt

Innvendige overflater utføres med rimelige men slitesterke materialer. Ikke meldepliktige ombygging-arbeider må kunne foregå ad hoc og de valgte løsninger må være robuste nok, teknisk og estetisk, til å matche en slik prosess. Innvendige skillevegger av bindingsverk kledd med ubehandlet trepanel vil fungere bra.

Fasade mot Hausmannsgt.

Hallens vegger har varierende krav til akustikk og veggflatenes valør. Det er mest hensiktsmessig med lyse veggflater ved øving og undervisning, men mørke veggflater ved forestillinger. Dette problemet kan løses med fortrekk av fiberduk av samme rimelige type som benyttes i veianlegg.

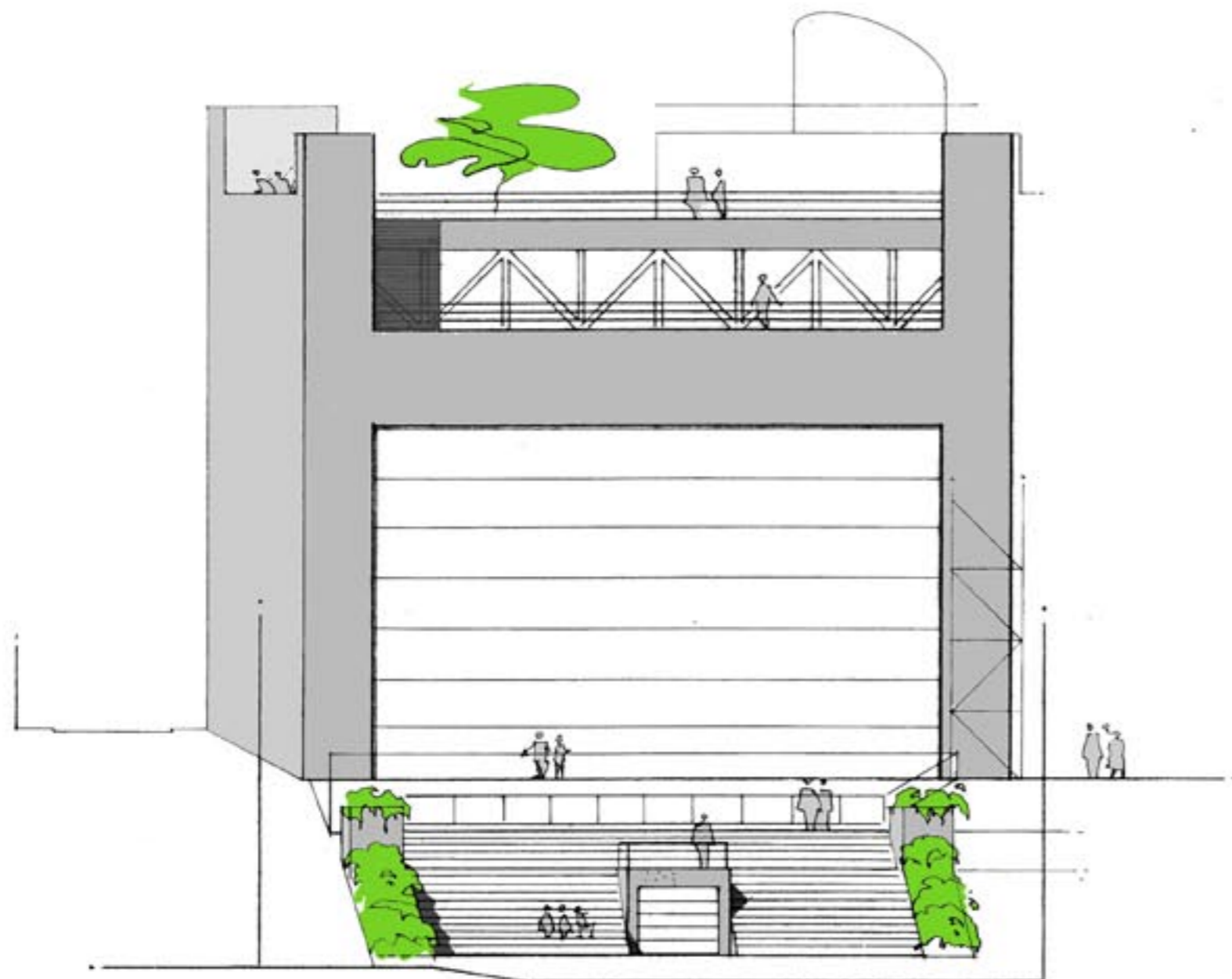
Behovet for lyse veggflater antas å kunne avbøtes med mye dagslys.

Toalettanlegg kles med keramiske fliser.

Tekniske installasjoner

Bygningen utstyres med standard teknisk utstyr inkl. PA og lysanlegg.

Ventilasjonsanlegg må dimensjoneres med spesielt strenge krav til kanalstøy som har vist seg å representere et stort problem for artistenes konsentrasjonsevne. I Canada har man høstet gode erfaringer med støysvake kanaler tilvirket av tekstil. Slike kanaler har også den fordel at de enkelt lar seg demontere for rengjøring og kan dessuten i hovedsak være fremstilt av organisk materiale.

Fasade mot Akerselva

Arealoppstilling, bruttoareal (BTA)

Takoppbygg, "surround PA"	22m ²
Påbygg, takbar	113m ²
6.etg. Riggetasje	630m ²
5.etg. Administrasjonsavdeling	332m ²
4.etg. Administrasjonsavdeling	332m ²
3.etg. Administrasjonsavdeling	332m ²
2.etg. Inngang, toaletter og garderobe	332m ²
1.etg. Foyér, void	826m ²
1.u.etg. Gard, toaletter, rigg, verksted	1009m ²
2.u.etg. Tek.rom, lager, backstage	1188m ²

SUM 5116m²